

Salomov Q.M., Djabbarova D.R

DISFONIYA XIQILDOQ KASALLIKLARINING BELGISI
Toshkent pediatriya tibbiyot instituti

Tadqiqot maqsadi. Disfoniya ovoz boylamlari hosilalarning chastotasini o'rganish.
Materiallar va uslublar. Tadqiqot Happy Life Medical Center klinikasida 2019-2021 yillarda o'tkazildi. 6 yoshdan 80 yoshgacha bo'lgan 45 nafar ovozi buzilgan bemor ko'rikdan o'tkazildi va davolandi. Ulardan 31 nafari erkaklar, 14 nafari ayollar, jumladan, 11 nafari bolalar va 34 nafari kattalardir. Kasallikning o'rtacha davomiyligi 3 oy yoki undan ko'p.
Natijalar. Qabul qilingandan so'ng, barcha bemorlar turli darajadagi ovozning xirillashidan shikoyat qilishdi. Asosiy shikoyat - gaplashayotganda yoki qo'shiq aytayotganda tomoqdagi xirillash, og'riq va noqulaylik. Maktab o'qituvchilari - 6 (13,3%) bemor o'quv yilining oxirida yoki payshanba kunlari charchoq, ovozning yomonlashishi haqida shikoyat qildilar. Ovozning buzilishiga olib kelgan sabablardan 21 nafari (46,6%) bemor ovoz zo'riqishi va o'tkir yallig'lanish kasalliklarini ko'rsatdi.

Hiqildoq kasalliklarini tashxislash va davolash otorinolingologlarning eng muhim va dolzarb vazifalaridan biri bo'lib qolmoqda. Ko'pincha xiqildoq kasalliklari ovozning buzilishi yani disfoniya bilan namoyon bo'ladi. Ovoz o'zgarishlari nafaqat insonlar o'rtasidagi munosabatlarga tasir qilibgina qolmay balki kasbiy faoliyatida xam qiyinchiliklar tug'diradi. Bu ayniqsa ovoz o'qtuvchilar, sanatkorlar

yani qo'shiqchilar va boshqa faoliyati ovoz bilan bog'liq shaxslarda qiyinchilik tug'diradi. Disfoniya rivojlanganda bemorlar birinchi bo'lib poliklinikaga otorinolingologga murojat qiladi, shunaqa vaqtda vrach to'g'ri tashxis qo'ya olishi va to'g'ri davo muolajalarini qo'llay olishi kerak. Xiqildoq, disfoniya, ovoz bo'g'ilishi, ovozning buzilishi, ovoz boylami polipi, ovoz boylami tuguni.

Ovoz nafaqat fiziologik yoki akustik, balki ijtimoiy xususiyatga ega bo'lgan noyob hodisadir. Ovoz yordamida ma'lumot to'liq uzatilishi mumkin bo'lib, sog'lom, chiroyli ovozga ega bo'lib, u juda ko'p kasb egalari - o'qituvchilar, aktyorlar, siyosatchilar va boshqalar uchun aloqa vositasi va ishlab chiqarish vositasi sifatida xizmat qiladi. Disfoniya - ovozning xirillashi, bo'g'ilishi, zaiflik va ovozning tez charchashi bilan namoyon bo'ladigan ovoz funksiyasining sifat jihatdan buzilishini bildiruvchi tushuncha; Bemorlarda paresteziya va hiqildoq soxasidagi ogriqlar kuzatilishi mumkin. Xuddi shu shikoyatlar oddiy virusli infeksiya bilan og'rigan bemorlarda ham kuzatilishi hamda, og'iz bo'shlig'ining jiddiy patologiyasi bo'lganlar uchun ham xos bo'lganligi sababli, barcha ovoz buzilishlari uchun siz otorinolaringolog yoki foniatr bilan bog'lanishingiz kerak.

Amerika Otolaringologiya Akademiyasining 2018 yilgi bosh va bo'yin jarrohligi bo'yicha ko'rsatmalariga ko'ra, disfoniya hayotning qaysidir qismida dunyo aholisining uchdan biriga ta'sir qiladigan keng tarqalgan klinik holatdir. Ko'rsatmalar disfoniyani shifokor tomonidan tashxis qo'yilgan ovoz buzilishi sifatida belgilaydi. Ko'pincha ovoz temбри o'zgargan bemorlarning soni - engil xirillash, gipernazallikdan tortib ovoz tonining kuchli buzilishigacha, tovush kuchi va hatto pichirlashda aniq buzilishlargacha pasaymaydi.

Disfoniya sababchi bo'lishi mumkin bo'lganlar quyidagilardan iborat: yangi xosilalar,

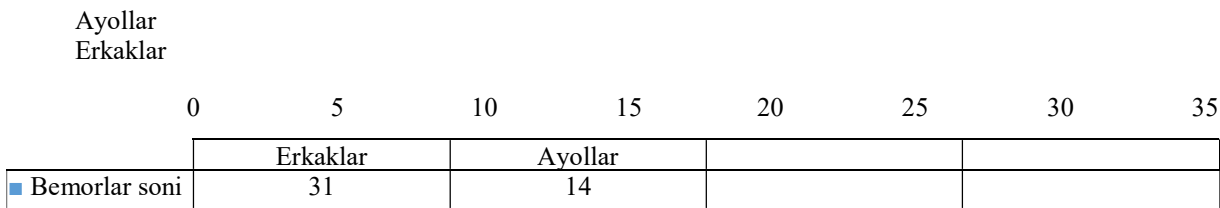
psixologik travma, stressning haddan tashqari ko'p bo'lishi, ovoz boylamlarining zo'riqishi, hiqildoq falaj, nim falajlari va boshqalar. Funktsional disfoniya eng ko'p uchraydiganlari gipotonik (17,7%) va mutatsiyali (18,1%) disfoniya, organik disfoniya - ovoz boylami tugunlari (29,2%) va hiqildoqning yallig'lanish kasalliklari (19,4%). Ko'pgina xorijiy tadqiqotchilarning ta'kidlashicha, bolalarda ovoz boylamlari tugunlari ovoz buzilishining eng keng tarqalgan sababidir. (Y.S. Vasilenko; T.I. Garashchenko, E.Yu. Radtsig, E.S. Astaxova; Yu.E. Stepanova; Silverman; Shearer; Leeper; Utsumi).

Bunday holatning sabablari logopediya adabiyotlarida ushbu muammoning etarli darajada yoritilmaganligi va bolalarda ovoz boylamlari tugunlari bo'lgan bolalarda ovoz buzilishlarini erta aniqlash, oldini olish va tuzatish bo'yicha shifokor va logopedning o'zaro bog'liq ishining yo'qligi.

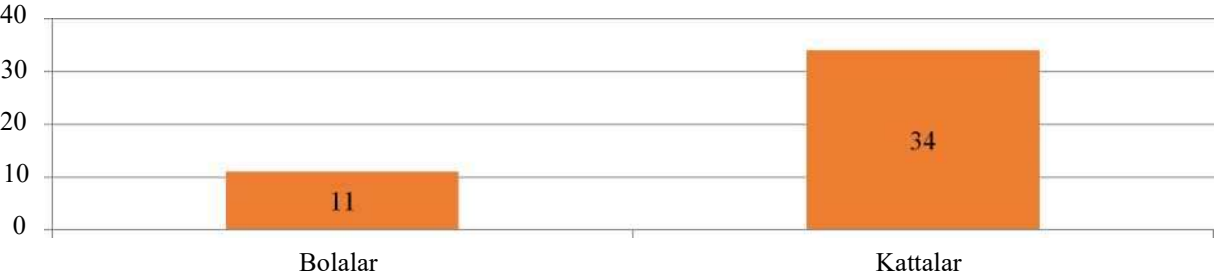
Tadqiqot maqsadi - disfoniya ovoz boylamlari hosilalarning chastotasini o'rganish.

Materiallar va uslublar
Tadqiqot Happy Life Medical Center klinikasida 2019-2021 yillarda o'tkazildi. 6 yoshdan 80 yoshgacha bo'lgan 45 nafar ovozi buzilgan bemor ko'rikdan o'tkazildi va davolandi. Ulardan 31 nafari erkaklar, 14 nafari ayollar, jumladan, 11 nafari bolalar va 34 nafari kattalardir. Kasallikning o'rtacha davomiyligi 3 oy yoki undan ko'p.

Bemorlar soni

Yoshi boyicha

Tadqiqotga quyidagilar kiradi:

1. Bemorning ahvolini baholash (shikoyatlar, LOR tekshiruvi, ob'ektiv rasm).
2. 70° optikasi bilan elektrolaringostroboskopiya va endoskopiya.
3. Ko'p spiral kompyuter tomografiyasi.
4. Ezofagogastroduodenoskopiya
5. Gistologik tekshiruvlar Ipsum klinikasida va Respublika onkologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi laboratoriyasida tovush burmalari va hiqildoq hosilalarini morfologik tekshirish ishlari olib borildi.

Natijalar va muxokama

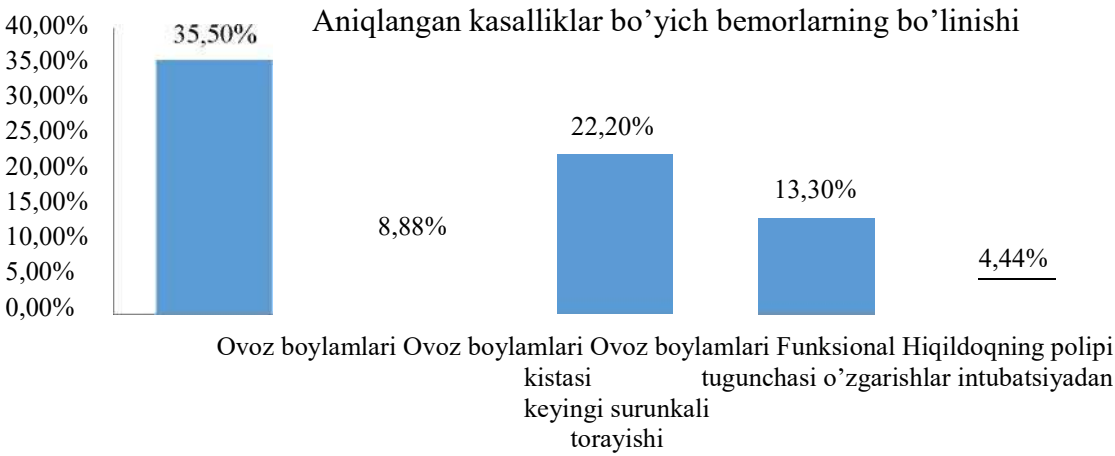
Qabul qilingandan so'ng, barcha bemorlar turli darajadagi ovozning xirillashidan shikoyat qilishdi. Asosiy shikoyat - gaplashayotganda yoki qo'shiq aytayotganda tomoqdagi xirillash, og'riq va noqulaylik. Maktab o'qituvchilari - 6 (13,3%) bemor o'quv yilining oxirida yoki payshanba kunlari charchoq, ovozning yomonlashishi haqida shikoyat qildilar. Ovozning buzilishiga olib kelgan sabablardan 21 nafari (46,6%) bemor ovoz zo'riqishi va o'tkir yallig'lanish kasalliklarini ko'rsatdi. Tadqiqot guruhlarining aksariyati (69% (31 bemor)) ish jaroyoni ovoz bilan bog'liq bo'lgan bemorlar edi. Bular maktab va universitet o'qituvchilari, bog'cha o'qituvchilari, menejerlar, savdo bo'yicha maslahatchilar, ruhoniylar, shuningdek, talabalar edi. Ko'pgina bemorlarda kasallikning davomiyligi 1 yildan 10 yilgacha - 29 (64%). LOR a'zolarining eng ko'p uchraydigan kasalliklari halqum kasalliklari edi: surunkali tonzillit va surunkali faringit - 18 (40%) kishi. Oshqozon-ichak traktining yondosh kasalliklari: 17 (37,7%) bemorda surunkali kataral gastrit, 2 (4,44%) bemorda eroziv gastrit, o'tkirlashsiz o'n ikki barmoqli ichak yarasi. 2 (4,4%) bemor uchun ovoz buzilishining sabablarini

aniqlash qiyin edi. Barcha bemorlar bir necha marta umumiy yallig'lanishga qarshi, nevrologik terapiya va mahalliy davolanishni chayish, tomoqni moylash va yashash joyidagi otorinolariningolog tomonidan burunga yog' tomchilarini tomizish shaklida olgan.

Endoskopdan foydalangan holda bilvosita laringoskopiya paytida, 6 (13,3%) bemorda fonatsiya paytida ovoz boylamlarining to'liq yopilmaganligi, 2 (4,4%) bemorda ovoz boylamlari qirralarining giperemiyasi aniqlandi. Ovoz boylamlarining o'zgarishlar quyidagilar bilan ifodalangan: 4 (8,88%) bemorda shilliq qavatning qalinlashgan, poliplar - 16 (35,5%), 10 (22,2%) bemorda tovush tugunlari va 4 holatda tugunchalar kamroq bo'lgan. 0,2 mm., 4 (8,88%) bemorda ovoz boylamlarining kistasi, 2 (4,44%) bemorda halqumning intubatsiyadan keyingi stenozi bor edi. Bir holatda chomichsimon tog'ylar orasi paxidermiyasi aniqlangan. Shunday qilib, 36 (80%) bemorda ovoz boylamlari o'zg'arishlari aniqlandi.

Gistologik tekshiruvlar Ipsum klinikasida va Respublika onkologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi laboratoriyalarida ovoz burmalari va hiqildoq hosilalarini morfologik tekshirish ishlari olib borildi.

Aniqlangan patologiyaning tuzilishida 6 (13,3%) kishida funktsional ovoz buzilishlari mavjud bo'lib, 4 (66,6%) bemorda disfoniyaning gipotonik turi aniqlangan. Organik disfoniya bilan og'rigan bemorlardan 16 tasida (35,5%) poliplar, 10 tasida (22,2%) ovoz boylamlarii tugunlari, 4 tasida (8,88%) ovoz boylamlari kistalari aniqlangan. 2 (4,44%) bemorda intubatsiyadan keyingi hiqildoq torayishi mavjud edi. Bemorlarning hiqildoqda aniqlangan kasalliklari bo'yicha taqsimlanishi 1-diagrammada ko'rsatilgan.

Keng qamrovli tekshiruvdan so'ng barcha bemorlar etiologiyaga sabablariga ko'ra davolandilar, bular ovozli rejimga rioya qilish, dori-darmonlarni qabul qilish, fizioterapiya va nafas olish mashqlarini qo'llashdan iborat. Funktsional disfoniyani davolash ovoz mushaklari tonusining holatiga bog'liq va gipotonik disfoniya uchun bo'yin sohasida 0,5% novokain bilan elektroforez, kurs uchun 4-5 seans. Dekasan eritmasi bilan inalatsiya amalga oshirildi, har biri 10 daqiqadan 5 seans. Shuningdek, 2 hafta davom etadigan 1 kurs uchun fonopedistlar bilan shugullanishdi.

Jarrohlik amaliyoti umumiy og'riqsizlantirish ostida hiqildoqhosilalarini endolaringeal olinishi va gistologik tekshiruvga yuborishni o'z ichiga olib, jarrohlik amaliyotidan so'ng bemorlarga antibakterial, oshqozon gipersekresiyasiga qarshi va giposensibilizatsiya uchun dori vositalari qollanildi.

Adabiyotlar

1. Laryngeal ultrasound teatures in dysphonia diagnosis». «Bulletin of environment, Pharmacology and life sciences». Salomov Q.M. Amonov SH.E., Nurmukhamedova F.B., Rasulova N.A., Abdullaev H.N., Djabbarova D.R. 2023:105-110
2. Nurmukhamedova F, Z.D. Egamberdieva , S.M. Norova , D.B. Laboratory and instrumental analysis of indicators in chronic tonsillitis combined with hyperkinetic ticks. 2022;48:645-651.
3. Василенко Ю.С. Голос. Фониатрические аспекты. 2002:481.
4. Алмазова Е.С. Логопедическая работа по восстановлению голоса у детей. Айрис пресс. 2005:191.
5. Гаращенко Т.П. Роль эндоскопии в диагностике заболеваний гортани у детей. Т.И. Гаращенко, Е.С. Астахова, Е.Ю. Радциг. Российская оторинолар. 2002; 1:25.
6. Алгоритм клинического обследования при односторонних парезах и параличах гортани неясного генеза. Д.М. Мустафаев с соавт. Росс, оториноларингол. 2009;(2)45:84-88.
7. Ахмедова, Д. И., Б. Т. Халматова, and Д. Т. Ашурова. "Бронхообструктивный синдром у детей раннего возраста и принципы его лечения." Метод. реком.:Т (2004): 21.
8. Akcura, F., D. Ahmedova, and P. Menlikulov. "Health For All: A Key Goal for Uzbekistan in the New Millennium." Tashkent: United Nations Development Programme (2006).
9. Хакимов, Г. А., et al. "Симбиоз химиотерапии с агрессивной онкохирургией в улучшении результатов лечения местно-распространенного рака шейки матки." Опухоли женской репродуктивной системы 1 (2016): 94-97.

Funktsional disfoniya bilan og'rigan ikkita bemorda davolanishdan keyin ovoz tiklandi. Jarrohlik amaliyotidan so'ng bemorlar 2-3 oydan keyin qayta tekshirildi. Ikki bemorda disfoniya davom etdi, qolganlari natijalardan qoniqish hosil qildi, ya'ni ularning ovozi tiklandi.

Xulosalar

1. Disfoniya - polietiologik patologik holat bolib, uning rivojlanishining kop uchraydigan sabablaridan biri— ovoz boylami poliplari, surunkali gipertrofik laringit va turli xil sababli ovoz boylamlariga falajari.
2. Disfoniya davolashda zamonaviy endomikroskopik asbob-uskunalar yordamida keng qamrovli erta tashxis qo'yish va jarrohlik amaliyoti muhim ahamiyatga ega.
3. Oshqozon-ichak trakti kasalliklari hiqildoqning holatiga salbiy ta'sir qiladi va keyinchalik uning kasalliklariga olib kelishi mumkin.